

Historieglimt 9

Lade flyplass

Dersom en i dag ser bortover Haakon den syvendes gate på Lade er det ikke vanskelig å forestille seg at det der en gang lå vide jorder og åkrer og godt jordbruksland. Da Norges landsbrukshøgskole skulle bygges, var disse jordene en av de aktuelle lokaliseringene for det norske landsbruksuniversitetet. Det ble likevel lagt til Ås i Akershus. Før den andre verdenskrigen hadde flere tyske spioner skrittet opp det flate slettelandet med sikte på å planlegge en flyplass der. Allerede 9. april 1940 landet tyske fly på jordene på Lade. I løpet av det første krigsåret, ble *Flugplatz Lade* raskt planert og tatt i bruk for tyske krigsfly. Tyskerne hadde til en begynnelse også sjøfly eller amfibiemaskiner. De fant seg havn enten på Jonsvannet eller i Iilsvika.

Jorda som ble tatt, blir gjerne kalt Ringvesletta, men den tilhørte flere av eiendommene. Det meste av de omtrent 1200 målene, nemlig 575 mål, ble tatt fra Devle gård. 50 mål innmark ble tatt fra Lade gård. Fra Rotvoll ble tatt 50 mål, fra Falkenborg 44 mål, fra Ringve 30 mål og mindre arealer fra Fagerheim og Rognli. I tillegg ble mye jord på Ladehalvøya tatt til andre militær formål. Mange kanonstillinger ble satt opp og en rekke større og mindre bunkere ble støpt. Krigen ødela på mange måter det historiske og landlige Lade, iallfall det meste og beste av matjorda.

Lade var i første rekke en jagerflyplass blant annet til forsvar av Trondheim by. Flyplassen hadde en flystripe eller startbane som var forsterket med trerammer av omtrent en fot i firkant. Ved siden av rullebanen var det en rekke smale rullebaner til oppstillingsplasser for flyene. Flere steder ble det bygd brakker for flygere og annet personell og på ulike steder var det mindre haller for fly. Mye av den sivile bebyggelsen ble beslaglagt til bruk for «Die Luftwaffe» blant annet Devle, Ringve og Fagerheim. Flyplassen var et svært anlegg. Utbygd hadde den rullebaner, større og mindre hangarer og taksebaner støpt i betong. Hovedflystripa var fullt utbygd 1150 meter lang og bredden var 40 meter. Det var taksebaner, flyoppsettingsplasser, plintvoller og hangarer rundt hele flyplassen. I juni 1943 var det et personell på 895 mann og innkvareringsmuligheter for 1719 mann. På WikiStrinda kan en se den tyske oversiktstegningen av den fullt utbygde plassen.

I dag er det ikke så mye som minner om den tyske flyplassen, men den store flyhangaren og reparasjonshallen (Werfthalle) står fremdeles. Den har hatt flere eiere. NKL hadde lenge lager her. Bygget er stort og har hatt mange ulike virksomheter. Bygget er bevaringsverdig og nåværende eiere har litt problemer med å benytte det til gode og lønnsomme formål. Den skulle være bevaringsverdig blant annet for å vise området betydning for krigshistorien. Noen andre krigsminner kan en fremdeles finne på Lade. Noen av veiene er fremdeles synlige der de ligger med store sementblokker nedfelt i kjørebanelen

slik som østligst i Lade alle. Den lille bunkeren nedenfor Ringve museum er lett å finne.

Etter krigen fikk Lade flyplass en kort, men hektisk tyve års periode i sivil luftfart og til NTH flyklubb og Trondheim flyklubbs virksomhet. Dette kan en lese om i T. J. Hafstads bok om Trondheim flykubb fra 1997. Fra 1946 til 1950 drev A/S Trøndelag Flygeselskap med flyskole, taxiflyvning og med rundturer fra Lade flyplass. Det var stiftet av Anders Estenstad, disponent, og medeierne Kjell og Ola Lefstad og Thor Gjedebo. Det hadde tre fly og leide to av de tyske hangarene. A/S Trøndefly ble startet i 1950, men sluttet året etter da selskapet mistet sitt eneste og uforsikrede fly. NTH flyklubb som ble stiftet allerede i 1934, leide hangar på Lade og drev sin virksomhet der i mange år. Den 5. desember 1947 ble Trondheim flyklubb stiftet med flykaptein og disponent Carl Hagstrøm som første formann. I en femtenårs periode drev klubben en mangfoldig og for norsk luftfart viktig virksomhet på Lade. Widerøe flyveselskap etablerte seg på Lade med flyger og mekaniker. Det ble drevet ambulanse-, taxi- og fotoflyging herfra. Den 9. mai 1952 fløy Braathens SAFE sin prøvetur til Oslo. Osloruten ble offisielt åpnet 18. august 1953. Den ble fløyet fra Lade frem til 1956. Den gikk både sommer og vinter (i klarvær) med innsjekking på Astoria hotell i byen og med kjøring med drosjer til flyplassen! Da den kommersielle flytrafikken på Lade sluttet, fortsatte flyklubbene sin virksomhet. I 1965 ble flyplassen stengt og dermed ble det slutt på flyklubbens virke på Lade flyplass. Noe av virksomheten ble overført til Jonsvannet. Kommunen hadde forlenget bestemt seg for å legge flyplassen ut til gater og næringsvirksomhet.